

## Om Göteborgs Stads skyldighet att nära samråda med och aktivt involvera funktionsrättsorganisationer i beslutsprocesser som rör funktionshinderfrågor

Diskussionsunderlag med förslag från arbetsgrupp inom GRF till hur samråd mellan Göteborgs Stad och funktionsrättsrörelsen kan utvecklas:

Arbetsgruppen föreslår att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att, i samverkan med funktionsrättsrörelsen, utreda frågan om nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i beslutsprocesser som berör funktionshinderfrågor.

## Inledning

När funktionsrättsrörelsen pratar om att staden nära ska samråda med och aktivt involvera funktionsrättsorganisationer i frågor som berör personer med funktionsnedsättning har detta sin grund i funktionsrättskonventionen. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som Sverige undertecknade 2007 och ratificerade 2008 trädde i kraft i Sverige i januari 2009. Det nationella målet för funktionshinderpolitiken tar sin utgångspunkt i funktionsrättskonventionen och likaså Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Funktionsrättskonventionen är naturligtvis lika relevant att genomföra och efterleva på kommunal nivå som på den nationella nivån.

Nuvarande mål för funktionshinderpolitiken i Sverige fastställdes av riksdagen i november 2017. Det nationella målet för funktionshinderspolicen är att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspoliciska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering, på lika villkor som andra.

I artikel 4.3 i funktionsrättskonventionen står följande:

*”I utformning och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.”*

Denna konventionstext i artikel 4.3 samt texten i artikel 33.3 om nationellt genomförande och övervakning behandlas av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning i [Allmän kommentar nr 7 om deltagande för personer med funktionsnedsättning, inbegripet barn med funktionsnedsättning, genom deras representativa organisationer, i implementeringen och övervakningen av konventionen.](#)

I den Allmänna kommentarens inledning kan man läsa:

4.

*Ofta hålls inget samråd med personer med funktionsnedsättning när beslut fattas i frågor som rör eller påverkar deras liv. I stället fortsätter beslut att fattas på deras vägnar. Under de senaste årtiondena har vikten av samråd med personer med funktionsnedsättning erkänts tack vare den framväxande funktionshinderrörelsen som kräver erkännande av sina mänskliga rättigheter och sin roll i fastställandet av rättigheterna. Mottot ”inget om oss utan oss” är ett uttryck för filosofin och historien inom funktionshinderrörelsen, som bygger på principen om meningsfull delaktighet.*

9.

*Konventionsstaterna bör erkänna den positiva inverkan på beslutsprocesserna och nödvändigheten att involvera och säkerställa deltagandet för personer med funktionsnedsättning, genom deras representativa organisationer, i sådana processer, framför allt på grund av deras egna erfarenheter och kunskaper om de rättigheter som ska implementeras. Konventionsstaterna bör också ta hänsyn till de allmänna principerna för konventionen i alla åtgärder som vidtas för att implementera och övervaka den och för att föra Agenda 2030 och dess mål för hållbar utveckling framåt.*

För att kunna uppfylla syftet med och nå målen för Göteborgs Stad program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är det nödvändigt att staden också arbetar utifrån de skyldigheter som fastställs i Allmän kommentar nr 7. För att Göteborgs Stad ska kunna uppfylla skyldigheterna som formuleras i Allmän kommentar nr 7 krävs ett omfattande utvecklingsarbete.

Arbetsgruppen för samråd som utsetts av GRF inleder detta utvecklingsarbete genom att lägga fram detta diskussionsunderlag samt föreslå att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att i samverkan med funktionsrättsrörelsen utreda frågan om nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i beslutsprocesser som berör funktionshinderfrågor.

## Bakgrund och nulägesbeskrivning

Under 2010 genomfördes en översyn och förändring av samverkan mellan funktionsrättsrörelsen och Göteborgs Stad. Staden tog fram en reglementesmall för stadsdelsnämndernas och andra nämnders råd för funktionshinderfrågor. Den formella samverkan efter 2010 bestod av:

- Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor (GRF)
- Färdtjänstens råd för funktionshinderfrågor
- 10 lokala funktionshinderråd i stadens stadsdelar

Utöver dessa råd fanns även Dalheimers Hus självförvaltningsråd (numera kallat Dalheimers Hus delaktighetsråd) samt Samverkansgruppen för fysisk tillgänglighet.

I efterhand har även en referensgrupp för skolfrågor tillkommit. Gruppen är organiserad under GRF och den samverkar med tjänstepersoner från förskole- och grundskoleförvaltningen. Gruppen arbetar med frågor som rör elever i behov av särskilt stöd i skolan och då särskilt frågor som rör särskilda undervisningsgrupper eller resursskolor.

I samband med att skolfrågorna, 2018, flyttades från stadsdelarna till två nya skolnämnder (förskolenämnden och grundskolenämnden) försvann de lokala funktionshinderrådens inflytande över skolfrågorna.

Staden står nu inför ytterligare en omorganisation där stadsdelsnämndernas och Social Resursnämnds ansvar kommer att överföras till nya eller befintliga facknämnder.

Detta innebär att den tidigare samrådsstrukturen har spelat ut sin roll samt att det finns ett behov av en ny organisation för samverkan mellan staden och funktionsrättsrörelsen.

På ett av GRFs rådmöten lyftes frågan kring ett behov av nya råd i samverkan med staden. GRF utsåg representanter från funktionsrättsrörelsen som fick i uppdrag att sammanställa ett önskvärt förslag från funktionsrättsrörelsen på en ny samverkanstruktur.

## Arbetsgruppens förslag till organisation

Arbetsgruppen har sammanställt följande förslag som underlag för diskussion i GRF.

### Motiveringar till och behov av förändring

Arbetsgruppen har identifierat flera olika skäl till att en förändring av dagens samverkan är nödvändig.

- Staden har en skyldighet att nära samråda med och aktivt involvera funktionsrättsrörelsen (se tidigare resonemang)
- Stadens omorganisation gör att flera av dagens råd kommer att försvinna samt att det tillkommer nya nämnder och förvaltningar som saknar en formell samverkanstruktur.
- Arbetet i de råd och samverkan grupper som finns kvar inför den kommande omorganisationen fungerar inte alltid på ett tillfredställande sätt.
- Många av stadens nämnder och förvaltningar saknar kunskap om skyldigheten att samverka med rörelsen varpå viktiga funktionsrättsperspektiv går förlorade i stadens arbete.
- Många av stadens remisser som skulle behöva ett funktionsrättsperspektiv når inte stadens funktionshinderråd eller funktionsrättsrörelsen.
- Samverkan måste struktureras på ett sådant sätt att rörelsens begränsade kapacitet tillvaratas på bästa sätt.

### Olika former av råd

När arbetsgruppen diskuterat den samverkan som finns idag har olika former av samarbete identifierats. Gruppen har valt att dela in dessa i följande grupper:

- **Råd** – består av representanter från rörelsen samt stadens politiker. Arbetet styrs av stadens reglementen. Ansvarig nämnd väljer samtliga ledamöter. Vid behov finns även möjlighet att adjungera relevanta tjänstepersoner. Ett problem som gruppen har identifierat när det gäller samverkansformen är nomineringsförfarandet och administrationen kring detta.
- **Samverkan grupper** – är samverkan mellan rörelsen och tjänstemän från stadens förvaltningar. Samarbetet är permanentat och arbetet i grupperna är oftast praktiskt

inriktat. Exempel på denna form av samverkan är referensgruppen skola och samverkansgruppen för fysisk tillgänglighet.

- **Arbetsgrupper** – är av tillfällig karaktär och rör ofta en specifik fråga eller uppgift. Antalet deltagare eller hur många gånger gruppen ses kan variera liksom sammansättningen av kompetensen. Ett exempel som kan nämnas är gruppen som tillsammans med SLK arbetade med program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
- **Remisser och andra förfrågningar** – Rörelsen och stadens funktionshinderråd får ibland remisser eller dyl. kring enskilda frågeställningar. Ett problem kring detta förfarande är att långt från alla relevanta remisser når råden eller rörelsen.

### Råd- och samverkansstruktur

Genom att titta på nuvarande samverkan, stadens nya organisation samt stadens program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har gruppen försökt fördela samverkan kring viktiga områden på sju råd och två samverkansgrupper samt diskuterat förutsättningarna för tillfälliga råd och remissförfrågningar. Vissa råd och samverkansgrupper föreslås bestå av representanter från flera nämnder eller förvaltningar, detta då samverkan kan ha en gynnsam effekt på arbetet och för att det vore orealistiskt att ha ett råd för varje nämnd eller förvaltning vars arbete är relevant att samarbeta kring.

Arbetsgruppens förslag på samarbetsforum ser ut som följer:

**Göteborgs stads råd för funktionshinderfrågor (GRF)** – föreslås finnas kvar och även fortsättningsvis ligga under kommunstyrelsen. Vidare föreslås att representanter från utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för konsument och medborgarservice, valnämnden, nämnden för inköp och upphandling samt intraservice har representanter i och eller regelbundet besöker GRF. Gruppen anser att de senare representanternas deltagande i rådet behöver formaliseras. Gruppen tycker även att funktionshinderombudsmannen bör närvara vid rådssammanträdena.

**Råd med förskolenämnden och grundskolenämnden** – gruppen föreslår att dessa två nämnder kan dela på ett råd. Arbetsgruppen har även diskuterat möjligheten att utbildningsnämnden deltar i detta råd istället för att organiseras under GRF.

**Råd med nämnden för funktionsstöd** – gruppen föreslår att detta råd är organiserat under nämnden för funktionsstöd och att stadens äldre samt vård- och omsorgsnämnd och de fyra socialnämnderna har representanter i rådet.

**Råd med ansvar för stadsutvecklingsfrågorna** – idag finns enbart samverkan på tjänstemannanivå med dessa förvaltningar. Arbetsgruppen föreslår att det skapas ett råd med representanter från byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden och trafiknämnden. Gruppen har inte diskuterat vilken nämnd som gruppen anser bör vara ansvarig för rådet. Vidare har även möjligheten

att skapa ett separat råd med trafiknämnden diskuterats men det behöver i så fall utredas ytterligare.

**Råd med ansvar för kultur och fritid** – gruppens förslag är att idrott- och föreningsnämnden och kulturnämnden delar på ett råd. Rättighetsområdet har hittills saknat samverkan kring funktionsrättsfrågorna trots att rörelsen anser att det är mycket viktiga nämnder och förvaltningar för målgruppen.

**Färdtjänstens råd för funktionshinderfrågor** – idag finns ett råd för färdtjänstfrågor och arbetsgruppen har uppmärksammat behovet av att samråda både med politiker och tjänstepersoner. Arbetsgruppen föreslår att det nuvarande rådet finns kvar men att rådets former och arbete ses över.

**Samverkansgrupp skola** – förslaget innebär ett permanent samarbete mellan rörelsen och förskole- och grundskoleförvaltningen. Det pågår idag ett samarbete mellan rörelsen och tjänstepersoner från förskole- och grundskoleförvaltningen. Gruppen anser att detta samarbete bör finnas kvar men att representationen och arbetsområdet behöver ses över.

**Samverkansgrupp för stadsutveckling** – föreslås utöver rörelsens representanter bestå av tjänstepersoner från fastighetskontoret, lokalförvaltningen, park-och naturförvaltningen, stadsbyggnadskontoret samt trafikkontoret.

**Arbetsgrupper.** Gruppen har diskuterat fördelarna med att i tillfälliga arbetsgrupper samarbeta med staden kring tydligt avgränsade uppgifter. I den samverkan där samarbetet fungerat bra har rörelsen haft en möjlighet att påverka arbetet under hela processen. En utmaning är att hitta former för samverkan. Arbetet behöver påbörjas tidigt i processen, det är viktigt att rätt personer med rätt kompetens från rörelsen blir representerade i arbetet och så vidare.

**En plattform för samverkan.** Funktionsrättsrörelsen blir ofta kontaktade för att ge råd och stöd i olika frågor. Ibland sker denna samverkan i Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Problematiskt är dock att långt från alla remisser och liknande förfrågningar kommer rådet eller rörelsen tillhanda. Arbetsgruppen föreslår därför att staden skapar en plattform för samverkan i arbetsgrupper, för remissvar och liknande. Gruppen föreslår att denna plattform organiseras under GRF. Tankarna kring en gemensam plattform för att efterfråga olika former av samverkan har vid ett flertal gånger och i olika sammanhang kommit upp i gruppens diskussioner. Dessa tankar behöver utvecklas och resonemanget fördjupas.

## Ytterligare reflektioner kring förslaget

Arbetsgruppen har även tagit upp utmaningar, farhågor och förutsättningar utifrån ovanstående förslag på organisation och gruppen vill gärna skicka med några av dessa som underlag till diskussionen. Reflektionerna kan vara bra att beakta i ett framtida arbete kring samverkan.

- Ovanstående förslag på organisation av samverkan är en medelväg mellan att identifiera vilka verksamheter som har ett behov av att samverka och rörelsens förmåga att tillsätta ett tillräckligt stort antal ledamöter. Man behöver ta med detta i beräkningen i det framtida arbetet när man beslutar om antal råd/samverkansgrupper samt besättningen av dessa.
- Traditionellt har råden varit tillsatta utifrån svårighetsgrupperingar:
  - Svårigheter att se
  - Svårigheter att höra
  - Svårigheter att röra sig
  - Svårigheter att tåla vissa ämnen
  - Svårigheter att tolka, bearbeta och förmedla informationRörelsens representanter menar att alla svårigheter inte behöver vara representerade i alla råd/samverkansgrupper då olika föreningar har olika arbetsområden och att alla områden inte är relevanta för alla svårigheter.
- En annan form av samverkan som finns mellan staden och civilsamhället är "Överenskommelsen om samverkan mellan Göteborgs Stad och social ekonomi". Även denna samverkan är nu under utvärdering och arbetsgruppen vill uppmärksamma GRF på att denna samverkan har haft stor fokus på sociala företag och IOP och inte kan fungera som ett alternativ för ovanstående nämnda form av samarbete.

## Häriifrån och vidare

Arbetsgruppen kan konstatera att den samverkan som idag finns mellan staden och funktionsrättsrörelsen är bristfällig samt att det finns många förändringar som skulle förbättra samarbetet. Arbetsgruppen har föreslagit en struktur där merparten av rättighetsområdena är täckta men anser att det finns ett behov att arbeta vidare med frågan. Inte minst finns många processfrågor som behöver besvaras. Exempelvis har inte arbetsgruppen tagit ställning till hur ofta råden bör ses, hur detta ska organiseras, hur tillsättningen av rörelsens ledamöter ska gå till med mera.

Arbetsgruppen föreslår därför att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att, i samverkan med funktionsrättsrörelsen, utreda frågan om nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i beslutsprocesser som berör funktionshinderfrågor.